

Sparebankforeningen
The Norwegian Savings Banks Association

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:

2008/00191 (FNH)
200500060 (Spafo)

Dato

Oslo, 13. mars 2008

Lovendring slik at elektroniske dokumenter kan brukes som tvangsgrunnlag

Det vises til det gode arbeidet som over noen tid er nedlagt med sikte på at elektroniske dokumenter fullt ut skal aksepteres der det ikke er tungveiende grunner til å kreve papirdokumenter. Dette er alt fra større arbeider som eRegelprosjektet og diverse strategiutredninger både om bruk av IKT generelt og døgnåpen e-forvaltning, herunder bruk av e-signaturer, og til mer konkrete tiltak som prøveprosjektet for elektronisk tinglysning i regi av Justisdepartementet, Norsk Eiendomsinformasjon og Statens Kartverk. Sentral samarbeidspart i sistnevnte prøveprosjekt er DnB NOR. Vi nevner i denne sammenheng også prøveprosjektet med samme mål er Løsøreregisterets samarbeid med Sparebanken Vest om elektronisk innsending av salgspantedokumenter.

En overgang til elektronisk innsending av blant annet pantdokumenter for tinglysning forventes å gi store rasjonaliseringsgevinster for tinglysingsmyndighetene. Også bankene forventer å kunne effektivisere sin dokumenthåndtering samt kunne tilby sine kunder nye og konkurranseeffektive kanaler for etablering av lån på grunnlag av en slik utvikling.

For fullt ut å kunne gjøre nytte av elektroniske dokumenter i tinglysingen samt gjøre håndteringen av lånedokumentasjonen for øvrig mest mulig elektronisk, må imidlertid ytterligere lovtilpasninger på plass. Vi tenker her først og fremst på at det ikke har vært noen systematisk gjennomgang av tvangsfullbyrdelseslovens regler om bruk av elektroniske dokumenter som tvangsgrunnlag samt at heller ikke gjeldsbrevloven har blitt gjennomgått i forbindelse med e-regelprosjektet. Banknæringens finner det ikke spesielt interessant å skulle sende inn til tinglysing elektroniske pantdokumenter med pantsetters elektroniske signatur, dersom bankene i tillegg må ha et pantdokument på papir og med pantsetters underskrift liggende i depot, med tanke på en eventuell tvangsinn drivelse. Da kan bankene like gjerne nøye seg med tinglyste papirdokumentet på "gammelmåten".

De to foreninger peker derfor på at det fortsatt er følgende uavklarte forhold mht bruk av elektroniske dokumenter som tvangsgrunnlag:

a) Elektronisk eksigible gjeldsbrev

Justisdepartementets lovavdeling har som kjent i brev av 26. august 2003 til Statens Lånekasse for utdanning antatt at det ikke er adgang til å benytte elektronisk gjeldsbrev med (avansert) elektronisk signatur som direkte tvangsgrunnlag for utlegg, uten først å få dom for kravet. Lovavdelingen konkluderer i brevet med at tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav a) forutsetter at et gjeldsbrev bare kan inndrives uten søksmål (være eksigibelt) dersom det er i papirform og dermed også er fysisk underskrevet av låntakeren. Eksigible gjeldsbrev i elektronisk form og med elektronisk signatur kan etter dagens lovgivning således ikke benyttes.

Lovavdelingens begrunnelse er først og fremst at tvangsfullbyrdelseslovens krav om fysisk undertegning av eksigibilitetsklausulen innehar en "varslingsfunksjon" i forhold til viktigheten av hva som undertegnes. Det vises dessuten til at formkravene for eksigibilitet også skal gjøre det enkelt for namsmyndighetene å avgjøre om gjelden kan inndrives uten forutgående dom. Lovavdelingen antar for så vidt at hensynene bak formkravene langt på vei kan oppfylles ved bruk av elektronisk signatur på dokument som har elektronisk form, men dersom elektronisk form og signatur skulle være tilstrekkelig for eksigibilitet etter gjeldende rett, måtte dette likevel etter Lovavdelingens syn ha vært uttrykkelig regulert i tvangsfullbyrdelsesloven.

Lovavdelingen nevner videre at en eventuell endring av tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav a) for å gi elektroniske gjeldsbrev eksigibilitetsvirkning, også forutsetter en praktisk og rettslig adgang til elektronisk foreleggelse av sakspapirene for namsmyndigheten, sml domstolloven § 197 a, jf. endringslov 25. april 2003 nr. 24 (der også tvistemålsloven fikk en ny § 2-13 som bestemmer domstolsloven § 197a gjelder tilsvarende). For egen del viser vi i denne sammenheng også til tvangsfullbyrdelsesloven § 7-5, jfr § 5-2, om at tvangsgrunnlaget (gjeldsbrevet) skal legges ved utleggsbegjæringen til namsmyndighetene "i gjenpart eller original".

b) Elektroniske pantedokumenter

Dagens pantelov etter lovtilpasningene som følge av eRegelprosjektet, åpner for at panteavtaler kan inngås elektronisk. Videre er det gjennom ny bestemmelse i tinglysingsloven § 4a samt forskrift om prøveprosjekt for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning, lagt til rette for at elektroniske pantedokumenter kan sendes inn til tinglysning. I forskriften er det blant annet bestemt at når det er signert ved bruk av selvdeklartert kvalifisert elektronisk sertifikat, er det heller ikke nødvendig med vitnepåtegninger etter tinglysingsloven § 17.

Dagens tvangsfullbyrdelseslov § 5-2 krever imidlertid at en begjæring om tvangsfullbyrdelse skal være "vedlagt skriftlig tvangsgrunnlag i gjenpart eller original". Dette lovkravet sammen med Lovavdelingens betraktninger om at det fysiske papiret og håndskrevet signatur har en viktig "varslingsfunksjon" for gjeldsbrevets vedkommende i forhold til viktigheten av hva som aksepteres, gjør at bankene neppe vil våge å basere sine sikkerhetsdepoter på elektroniske pantedokumenter uten at spørsmålet om disse pantedokumentene kan brukes som direkte tvangsgrunnlag er entydig avklart.

Vi går ut fra at dette problemet gjelder bruk av alle typer elektroniske pantedokumenter som direkte grunnlag for tvangsdekning, jfr tvangsfullbyrdelsesloven §§ 8-2, 9-2, 10-2, 11-2 og 12-2.

c) Elektroniske skriftstykker

Etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav f) er også "skriftstykke som fordringshaveren selv har sendt skyldneren og som viser kravets grunnlag og omfang (...)" direkte tvangsgrunnlag for utlegg.

Justisdepartementets lovavdeling har i en uttalelse 16.11.2005 til Norske Inkassobyråers Forening (lovavdelingens referanse: 200505918 EP VIL/PSW) blant annet gitt uttrykk for at lovens begrep "skriftstykke" bare omfatter dokumenter i papirform. Lovavdelingen har i denne forbindelse blant annet gitt uttrykk for at elektroniske meldinger som f.eks e-faktura faller utenfor. Som begrunnelse viser man til de praktiske forskjeller mellom papirbasert og elektronisk kommunikasjon som eksisterer. Det vil fremdeles for en del brukere av e-post være slik at e-posten leses sjeldnere enn vanlig post, og at en forventer at viktig informasjon kommer i papirform. Lovavdelingens synes her å se bort fra det faktum at bruk av e-faktura er jo nettopp betinget av at forbrukeren har samtykket i å motta faktura på denne måten, da er han også klar over at han vil motta viktig informasjon via epost, og at det vil kunne ha konsekvenser om han unnlater å lese eposten sin regelmessig. Vi legger til grunn at namsmyndighetene vil legge Lovavdelingens uttalelse til grunn og avvise elektroniske skriftstykker som tvangsgrunnlag.

d) Andre krav om tvangsfullbyrding

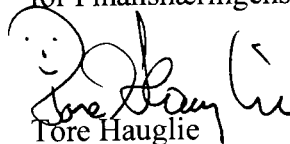
Det som er sagt over om tvangsgrunnlag for elektroniske gjeldsbrev og pantedokumenter elektronisk vedtakelse av utlevering av leiegjenstand eller fravikelse av fast eiendom til direkte tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven § 13-2.

.o0o.

På bakgrunn av ovenstående oppfordrer vi Justisdepartementet til snarest mulig å sørge for nødvendige regeltilpasninger med sikte på å rydde av veien lovregler som hindrer bruk av elektroniske dokumenter som tvangsgrunnlag.

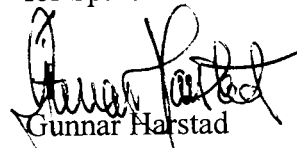
Med vennlig hilsen

for Finansnæringens Hovedorganisasjon

Tore Hauglie
Fagdirektør

for Sparebankforeningen i Norge

Gunnar Harstad
Advokat